

ملی تباعبر مجموعی

جلد : ۱

میس - خیران ۱۳۳۱

صافی : ۲

بر قومک تدقیقند، تعقیب اولونه حق اصول

ضیا کونک آلب

دارالفنون « علم اجتماع » معلمی

بر قوم « Le peuple » ی عالمی صورتده تدقیق ایچون، هرشیدن اول کوز اوکنده
طوتوله سی اقتضا ایدن شرط، او قومک استقبالد. ناصل اولمه سی لازم کلدیکنی دکل،
ماضیده و حال حاضرده ناصل اولدیغنی آرامقدر. بر قومده، یا اجتماعی حیاتک اوغرا دیغنی
تکامل وقفه لرینی ازاله، یا خود اجتماعی تکاملک معین بر مفکوره یه دوغرو وقوعنی تسهیل
و تسریع مقصدیه اتخاذ اولونه حق تدبیرلر « علم » ماهیتده اولمایوب « صنعت » ماهیتده در.
علم، یا بدیغنی تدقیق لری عملی بر نتیجه اندیشه سیله اجرا ایتمز. چونکه عملی بر غایه تعقیب
ایدن اجتماعی بر صنعت، اصلاحات احتیاجلرینک مستعجلیتی دولایسیله علی العجله حکملر
ویرمک مجبوریتده در. علم، حقیقی عملی احتیاجلره فدا ایتیه چکندن، بوکی
استعجالکار عامللردن توفی ایدرک حر و صبور بر صورتده چالیشمقله مکلفدیر.
واقعا علمی تدقیقلردن چیقه حق نتیجه لرک اجتماعی صنعتلر طرفدن در حال عملی
غایه لره تطبیق اولونه جغنی، بو تدقیق لری یاپانلر بیلیرلر. حتی بو متحریرلری سغیلرنده مقدم
یاپان معنوی مشوقده، بوکون عملی اندیشه لردن عاری اولان تدقیقلرینک، یارین همه حال
کندی قومی یا خود انسانیت ایچون نافع تطبیقلره تنوج ایده جکنی بیلمله لریدر. روخنده
بویله مفکوروی بر دوینغو موجود اولمادقچه، عالم، حیاتی بو قدر صعوبتلی برایشه

وقف ایده من . بونکله برابر بوعملی تطیقارک ، علمک غایه سی اولمایوب ، ضروری بر نتیجه سی اولدیغی ده هیچ بر زمان نظرندن دور طوته ماز .

بدیی صنعک غایه سی منحصرأ صنعت اولدیغی کبی علمک ده غایه سی آنحق علمدر . شاعر یالکز « کوزه لک » ی دویمغه چالیشدیغی کبی ، عالمده یالکز « حقیقت » ی بولغه اوغراشیر . جمیع ایچون اک فائده لی صنعت ، اجتماعی فائده لری دوشومنه ین بدیی صنعت اولدیغی کبی ، اک چوق عملی نتیجه لر دوغوران بیلکی ده عملی اندیشه لر دن مجرد اولان « مثبت علم » در .

مع مافیہ بر قومک تدقیقنده تاممیله علمی حرکت ایتک ایچون یالکز عملی اندیشه لر دن مجرد ایتک کافی دکلدر . قومز ، کندیسنه غایت شدید دویغولره مربوط بولوندیغمز معزز بر موجودیتدر . کندی قومزه ، یاخود دینداس ، عرقداش ومتفق قوملره طرفکیر ، ودوشانمز بولونان قوملره قارشیده علیهدار اولماق ید اختیارمزده بولونماز . بالخاصه کندی قومزه قارشیده بوس بوتون بی طرف دویغولره مالک اولمه من غایت کوچدر . حال بوکه قومزه قارشیده اک بویوک وظیفه من ، اونی اولدیغی کبی بیلمکدر . قومزده بر طاقم خسته لقلر وارسه ، تداویمی ایچون ، بونلری تشخیص ایتمه من لازمدر . حقیقی محبت ، نقیصه لری کورمه مک صورتنده تجلی ایتمه ملیدر . او حالده قومز ی علمی بر صورتده تدقیق ایده بیلمک ایچون یالکز عملی اندیشه لر دن دکل ، وجدانمزده کی معزز دویغولر دن ده مجرد ایتمه من اقتضا ایدر . فقط ، شوقدر وارکه تجرد ایدیه لک دویغولر یالکز نیکی تانه اولانلره انحصار ایتمه ملی ، عینی صورتده بد بینانه دویغولر دن ده توقی ایدملیدر . واقعا ملی تربیه کورنه اکثریت ، قومنه قارشیده نیکی ندر ؛ فقط غیر ملی تربیه ایله یتشمش اولان بعض کیمسه لر ده حقسنز ، اوله رق ، قوملرینه قارشیده بد بینانه دویغولر طاشیرلر . حسه تابعیت ایسترنیکی تانه ، ایسترد بینانه اولسون ، هرا یکی صورتده ده علمی تدقیقلر ایچون ته لکه لیدر . علمی تدقیقلر یایمق ایسته ین بر متحری ، بوتون حسلر دن تجرد ایدره ک صاف بر عقل حاله کله لیدر . [۱]

[۱] ملی مسئله لر عمومیتله حسی مسئله لر اولدیغی حالده « قومزک تدقیق ائاسنده حسلر دن مجرد ایتک لازمدر » دیشمز ایلک نظرده غریب کورونه بیلیر . فقط دقت ایدیلنجه آکلاشیلیر که بز یالکز متحری ی حسلر دن تجرید ایتک ایستیورز ، یوقسه تدقیق موضوعی اولان حادثه لره ک غیر حسی اولدیغی ادعا ایتبورز . ملی حادثه لر ملتک هیجانی بر صورتده ادراک ایتدیکی مفهوملر دیمکدر . تصویب ایتدیکنمز اصوله کوره ، متحری ، ملتک نه کبی دویغولره ، هیجانلره ، احتراسلره مالک اولدیغی آرامالی ، فقط هیچ بر وقت بوعومی حسلره کندی خصوصی و شخصی دویغولرینی قاریشدر ماملیدر .

مع مافیه تدقیقلاک علمی اولمه سی ایچون ، عملی اندیشه لردن و ملی یا خود غیر ملی حسلردن عاری بر صورتده تحری یا بمقدده کافی دکلدر . یالکز تفکر طرزینک نظری و عقلی اولمه سیله بو مقصد تأمین ایدیه مز . « عقل » تعیزدن ایکی تورلو معنی آکلارز : برنجی معنایه کوره « عقل » ، بزدن اول مراتبوی hiérarchique بر صورتده تصنیف اولونمش مفهوملاک مجموعیدر . « بوقورولمش ، قانیزمه لزه تابع اوله رق دوشونمک هیچ بر زمان علمی تدقیقلزه استنادکاه اوله ماز . چونکه بو « یاراتیلمش عقل » ایله دوشونمک خارجه کی شائیتی Réalité اولجه ذهنزده موجود اولان مفهوم چر چیه لرینه صیقیشدر مق دیمکلدر .

حال بوکه عقلک وظیفه سی ، ذهنزده کی مفهوملاری خارجه کی شائیتله مطابق بر صورتده یکیدن تنظیم و تصنیف ایتکلدر . بو وظیفه یی ایفا ایچون یاراتیجی بر تفکر ملکه سی لازمدر که ، ایشه ایکنجی معنایه کوره « عقل » بودر ؛ و علم نقطه نظرندن آنجق بویاراتیجی ملکه یه عقل دینله بیلیر .

یاراتیلمش ، میخانیک عقل ایله دوشونمک ذهنده کی مفهوملردن خارجه کی شائیه دوغرو کیتکلدر که بوکا « استدلال déduction » دینلیر . یاراتیجی و جانی عقل ایله دوشونمک ایسه خارجه کی شائیتی تدقیق ایدره ک مفهوملاری بو تدقیقلردن چیقارمقدر که تفکرک بو طرزینه ده « استقرا induction » دینلیر . متحری ، بر قومی تدقیقه باشلامه دن اول ، اسکیدن بری اوقوم حقنده مختلف صورتلرله ایدنمش اولدینی نه قدر مفهوملا مالک ایسه هپسینی ذهنندن چیقارمالیدر . « ده قارت » ک فلسفه یه باشلارکن یاپدینی کبی موقت و اصولی بر شبهه یه تابع اوله رق کرک اوتهدن بری خلق آراسنده تقرر ایتمش اولان غنعنوی بیلکیلرینی و کرک کندیسندن اول یاپیلمش اولان علمی تدقیقلری مشکوک عد ایتهلیدر . متحری بوکی علمی انشالردن اوزاقلاشه رق دوغرو دن دوغرو یه واقعه لزه ایتهلیدر . خارجه کی شائیتی ترکیب ایدن خصوصی و مشخص واقعه لری تثبیت « constater » ایدره ک استقرا طریقیله ، بونلردن برنجی درجه ده کی مفهوملاری چیقارمالی ، وضو کرا ده عینی طریق ایله بو برنجی درجه ده کی مفهوملردن متوالیاً ایکنجی ، اوچنجی الی آخره درجه ده کی عمومی و مجرد مفهوملاری چیقارمغه چالیشمالیدر .

واقعا بوسعیلرده ، نتیجه اعتباریله « مراتبوی بر صورتده تصنیف اولونمش » بر « مفهوملا منظومه سی » ینه منجر اولور . فقط بو طرزده کی تدقیقلردن چیقان مفهوملا تاملیه

خارجہ کی شائیتک مجمل افادہ لری اولدینی حالده، شائیتی تدقیق ایتهدن اولکی مفہوملر ملر ماضینک مختلف دورہ لرندن قالمش و آنحق حسی یاخود اعتیادی برزندکی ایله موجودیتی محافظہ ایدن عنعہ لرذن عبارتدر . علمی تدقیقلرذن چیقه جق یکی مفہوملر، بو عنعہ لرده حتی اولنرک اهنکندن تشکل ایدن میخانیکی عقلمزہ غریب کورون برطاقم «طریفه paradox» لر شکیلده آله بیلیر . «دور قہایم» کوره علم برطاقم طریفه لر بولق ایچون اوغراشماز ؛ فقط تدقیقلری نتیجہ سنده ضروری اوله رق طریفه لرده واصل اولورسه ، بوندن ده قاجماز . چونکہ علمی حقیقتلر عامیانه قناعتلرہ منجر اوله جقسہ بوقدر عمیق تدقیقلرہ نہ احتیاج قالیر ؛ یوقاریده کی افادہ لرذن چیقان نتیجہ کوره علمی بر تدقیقده اوچ شرط واردر :

(۱) تدقیق عملی اولمالی ، صرف نظری spéculatif اولمالی . — (۲) حسی اولمالی ، عقلی اولمالی . — (۳) استدلالی اولمالی ، استقرائی اولمالی . بو اوچ شرط برجهلده اجمال اولونہ بیلیر :

تدقیقلر نفسی subjectif اولمالی ، شیئی objectif اولمالی .

فی الحقیقه بر تدقیقک شیئی اوله سی یوقاریده کی اوچ شرطی حائز بولونمہ سنہ متوقفدر . فقط بر تدقیقک علمی اوله بیلیمہ سی ایچون یالکز شیئی اوله سی ده کافی دکلددر . بونک ایچون بر مهم شرطدها واردر کہ اوده ، تدقیقه موضوع اولان شیئک مستقل بر شائیت اوله سیدر . اکر قوم مستقل بر شائیت دکلسہ بونک اوزرنده علمی تدقیقلر یایله ماز .

قومک مستقل بر شائیت اوله سی اولاً حد ذاتہ اجتماعی بر شائیتک موجود اوله سیلہ ، نانیآده بواجتماعی شائیتک «قوم» ده تجلی ایتسیلہ قابلددر . قومک فردی عضویتلرہ ، یاخود فردی روحیتلرہ ارجاعنی ممکن کورده نلر ، اونی مستقل بر شائیت اوله رق تلقی ایتش اولمازلر . قومک خصوصی بر وارلغنی قبول ایتک ایچون اول امرده حیاتی وروچی شائیتلرذن باشقه اوله رق مستقل بر اجتماعی شائیتک موجودیتی قبول ایتک لازمدر . بوتقدیرده [قوم ، بواجتماعی شائیتک لسان وعاداتده مشارکت صورتیلہ تام بر عضویت شکیلنی آلدینی زمانکی حالی اولمش اولور .]

بوفکری باشقه صورتده افادہ ایدہ بیلیرز : قوملر حقندہ علمی بر تدقیق یایمق ایچون اولا بوتدقیقک هانکی علمک نقطه نظرندن یایله جغنی تعیین ایتک اقتضا ایدر .

بر علم موجود اوله بیلیمک ایچون اونک موضوعی اوله رق بر شائیتک وار اوله سی لازمدر . مادی ، حیاتی ، روحی شائیتلر موجود اولدینی ایچوندر کہ مادیات ، حیاتیات ، روحیات علملری تشکل ایدہ بیلیمشدر . قوم بو علملرذن برینک موضوعی اوله بیلیرمی ؟

یوقسه بر اجتماعی شأیت قبول ایدوبده «قوم»ی آنحق اوندن باحث اولان اجتماعیات علمنه موضوع اتخاذ ایتکمی لازم کایر؟ قوم، طبعیدرکه مادیات علمنك موضوعی اوله ماز. حیاتیات و روحیات کئجه، قوم فردلردن مرکدر، وفردلرکده برر عضویتی ایله روحیتی وارد. حیاتیات بوفردی عضویتلردن، روحیات بوفردی روحیتلردن باحدر. حال بوکه قوم، بوفردی عضویتلرله روحیتلردن بوس بوتون باشقه برشیدر. اوحالده قومی تدقیق ایچون بونلردن آیری بر علمك نقطه نظری لازمدر. قوم، جمعیتلر صنفنه منسوب اولدینی ایچون بو علم آنحق اجتماعی شأیتی تدقیق ایدن اجتماعیات اوله بیایر.

قومك مستقل ماهیتی حائز اجتماعی بر شأیت اولدینی اساس اوله رق قبول ایدلر کدن صوکر، قومه عائد بوتون حادثه لرك سبیلرینی اجتماعی عامللر آره سنده آراق ضرورتی میدانه چقار. فی الحقیقه، بر علمك موجود اوله بیلمه سی ایچون اونك موضوعی اولق اوزره مستقل بر شأیتك موجود اوله سی ده کفایت ایتمز. بوشأیتك «معینیت determinisme» عمده سه تابعیتی، یعنی «هر حادثه نك اوشأیت دائره سنده معین سبیلره مالکییتی» اقتضا ایدر. اگر مادی، حیاتی، روحی شأیتلر معینیت قانوننه تابع اولماسه یدی، مادیات، حیاتیات، روحیات غلملری تشکل ایده مزدی. بدایت امرده، «اجتماعی معینیت» عمده سی بر حقیقت اوله رق قبول ایدلر کجه، اجتماعی شأیتك قانونلرینی آراغه، تشبث ایدیلر مز؛ و بویا بیلمه دینی صورتده اجتماعیات علمی تأسس ایده مز. اوحالده ملی حادثه لری اجتماعیات اصولیه تدقیق ایتك لازم اولدینی کبی بو حادثه لرك یاقین سبیلرینی ده اجتماعی حادثه لر آراسنده آراق مقتضیدر.

بوتون حیاتی حادثه لرده اولدینی کبی، هر اجتماعی حادثه، دواملی اولق ایچون، عائد اولدینی قومك حیاته فائده لی بر خدمت ایفا ایتك مجبوریتده در. واقعا اجتماعی حادثه لر اساساً بوفائده لی خدمتلر ایچون تکیون ایتمش دکلدر. بونلر مقدم اجتماعی سبیلرک ضروری نتیجه لری اولار ق تکیون ایدر لر. فقط بر کره تشکل ایتدکن صوکر، عصر لرجه دوام ایده بیلمك ایچون، همه حال اجتماعی بر خدمت ایفا ایتملری لازم کایر. حتی بر اجتماعی حادثه بدایتده هر هانکی بر اجتماعی خدمتی ایفا ایتدیکی خالده اوزون بر مدت صوکر اجتماعی شرطلرک تبدلی نتیجه سی اوله رق باشقه بر اجتماعی خدمت ایفا ایده بیایر. اوحالده اجتماعی حادثه لرك یالکز سبیلرینی دکل، مختلف زمانلرده ایفا ایتدیکی اجتماعی خدمتلرینی ده تعیین ایتك لازمدر.

اجتماعی حادثه لرك سبب و خدمت لرندن باشقه ، تعیین اولونه جق ، ارده قیمت لری وارد در . اجتماعی حادثه لرك قیمت لری . مساحه ایچون المزدده یكانه واسطه ، احصایا تدر . بر مملكت تده سنوی قتل ، سرقت ، طلاق و قعه لرینك عددینی کوسترهن احصائی ر قیلر ، بزه اوراده حیات فردیه نك محترمیق ، ملكیت فردیه نك مصونیتی ، نكاح رابطه سنك قدسیقی حق تده کی اجتماعی دو یغولری مساحه ایدر . بر ارده قتل و قعه لری نه قدر چوق مقدارده تکرر ایدیورسه اوراده حیات فردیه نك او قدر آزر قیمته مالک اولدینی آ کلاشیلیر ؛ بر اولكده طلاق و قوعائی نه قدر زیاده ایسه اوراده نكاح رابطه سنك او قدر آزر بر قیمتی حائز اولدینی تین ایدر .

اجتماعی حادثه لره عائد بو خصوصیت لر آ کلاشیلد قدن صو کرا ، اجتماعی حادثه لرك نه لر دن عبارت اولدیغنی کوستر مكدده لازمدر .

اجتماعی حادثه لر شأنی نك مستقل بر نوعی اولدیغنه کوره مادی ، حیاتی ، روحی حادثه لرك خارجنده آرا نحق اقتضای ایدر . بونلرك خارجنده اولق اوزره جمعیت حیاتنده کوره بیله جكمز یكانه حادثه لر « زمره groupe » لر ایله « مؤسسه institution » لردر .

« زمره » ، خصوصی تسانده بری برینه مربوط بولونان فردلرك بر مجموعه سیدر : عائله ، کوی ، عشیرت ، صنف ، طائفه caste ، هیئت corporation ، امت ، دولت ، ملت کی . « مؤسسه » بوزمره لرك کندی فردلرینه طوعاً یاخود جبراً قبول ایتدیردیکی ادراك یاخود عمل طرز لریدر : دینی اعتقاد و آیتلر ، حقوقی و اخلاقی دستورلر ، لسانی و بدیی قاعده لر ، اقتصادی طرز لر ، فنی اصوللر کی . احتوا ایتدکری زمره لر و مؤسسه لر اعتباریله بری برینه بکزه ین قوملر ، حیوان و نبات عالم لرنده اولدینی کی ، جنسلره و نوعلره ارجاع ایدیه مدیی صورتده ، اوشأنیته مستند اوله رق بر علم تشکل ایده من . علم آنحق عمومیات دن بحث ایدر . عمومی قانونلرك کشف ایدیه بیلمه سی ایچون عمومی انموذجلرك بولونه سی لازمدر . قوملرك تمامیه علمی بر تصنیفی هنوز یاییله مامشدر . مع مافیه انتهای بر تصنیف یاییلنجه یه قدر ، تدقیقلره مدار تطبیق اولق اوزره ، اصولی و موقت بر ماهیتی حائز ابتدائی بر تصنیف لزومی ده درکاردر . بوسیه بناءً بویولده بر تصنیف طاسلاغنی آتیده عرض ایدیورز : قوملر « ابتدائی قوملر peuples primitifs » و « ملتلر nations » نامیه ایکی جنسه آریلیر . ابتدائی قوملر آلمانلرك « naturvölker » نامنی و یردکری ایلك اجتماعی

انمودجلردر. بوانمودجلاره سنجوی « caractéristique » بر کیفیت ویره ن اساسلی تشکیلات؛ « سیمه clan » در. سیمه دینی بر قرابتله بری برینه مربوط یوزلرجه، حتی بیکلرجه فردلردن مرکب عائلوی بر زمره در. سیمه یی تشخیص ایدن علامت، فردلرینک مشترک جدی اعتبار اولونان محیل یاخود حقیقی بر موجودك نامیله تسمیه اولونمه سیدر. مشترک جد عینی زمانده سیمه نك « رب خاص » ی اعتبار اولونور.

سیمه نك فردلری آراسنده « مشترك مسئولیت » و « مشترك انتقام » قاعده لری موجوددر. ابتدائی قوملرده هنوزنه حقوق عامه نه ده حقوق فردیه حیاتی اویاناماش اولدیغندن « ذی حق sujet de droit » صفقی سیمه لره عائد اولمق اوزره یالکیز بر حقوق خاصه دویغوسی موجوددر. بوجمعیتلرده ولایت عامه ده موجود اولمایوب هر سیمه یه مخصوص بر ولایت خاصه وارددر. واقعا سیمه لر برلشهرک « قبیله phratie » لری، قبیله لر برلشهرک « عشیرت tribu » لری، عشیرتلر برلشهرک « متحده confédération » لری تشکیل ایدرلر سده بوواسع زمره لرده اساساً سیمه کبی عائلوی بر ماهیتده در. متحده لر یاخود عشیرتلر ایلك تشکل ایدن سیمه لر اولوب دیکرلری بونلرک پارچه لانسندن حصوله ککش مشفق زمره لدر. بوکا بناء قبیله، عشیرت یاخود متحده لرك رئیس لری ده سیمه رئیس کبی بر عائله بویوکی ماهیتده در. یعنی بونلرده آمحقوق ولایت خاصه یی حائزدرلر. بوقوملرده جزا حقوق خاصه ماهیتی حائز اولوب اخذ ثار و قصاص صورتنده اجرا اولونور. و « دیت » واسطه سیله اشترا اولونه بیلیر. سیمه لرده کی ولایت عینی زمانده دینی یرماهیتی حائز اولوب سیمه نك بویوکی روحانی بر رئیس مثابه سنده در. ابتدائی قوملر دورت نوعه آیریلیر:

۱. — تخلف ایتهمش سیمه لی قوملر *peuples à base de clan non différencié*. بوکا مثال آوسترالیا قوملریدر. بونلر بری برینه مساوی و آارلرنده سلسله مراتب اولمقسزین مجتمع « طوته ملی سیمه لر » دن ترکب ایتمشدر. سیمه لر هنوز « تخلف différenciation » دوچار اولمامش بولوندیغی ایچون بوقوملر ابتدائی قوملرک بسیطلریدر.

۲. — تخلف ایتش سیمه لی قوملر *peuples à base de clan différencié*. بوقوملرده « طوته ملی سیمه » هنوز موجود اولمقله برابر زواله یوز طوتمشدر. بوايلاک تمّل اوزرنده صنفلردن، عسکر اوچاقلرندن، دینی طریقتلردن، شامان زمره لرندن

مرکب برطاقم اجتماعی عضولرده عضو ایتکه باشلامشدرکه جمله سی سمیه نك استحاله ایتمش شکلیریدر . شمالی آمریکا هندیلیری بونوعه مثالدر .

۳ . — عشیری tribal قوملر .

بوقوملرده « طوته م » مؤسسہ سی تمامیلہ زائل اولمشدر . سمیه نك همنای اولان مشترک جدی بر حیوان یاخود نبات اولوبده بوحیوان یاخود نبات نوعنك خارجدہ کی فردلری سمیه نك محترم اقربالری اعتبار اولوندیغی زمان بوحیوان یاخود نباتہ « طوته م » نامی ویریلیر . طوته م ، مستتا اوله رق ، حادثات جویہ وسایوہ آراسندن وجادات میانندنده انتخاب اولونه بیلیر . عشیری قوملرده مشترک جد ، حیوان یاخود نبات ماهیتندہ اولمایوب حقیق بر انساندر . بناء علیہ بوقوملرده کی سمیه لرك بعض پس زندہ ایزلر مستتا اولق اوزره — طوته ملہ علاقہ سی قالمامشدر .

طوته ملی سمیه لر اساساً « نسوی النسب » اولدقلری حالده عشیری قوملرده کی سمیه لر « ذکوری النسب » درلر . بوقوملرده سمیه نك تساند قوتی آزاله رق ، مقابلندہ ، عشیرتک تساند قوتی آرمش وعشیرت کندی موجودیت و وحدتی ایکی اولیکی نوعلره نسبتله دها شدید بر صورتده جس وادراک ایتکه باشلامشدر . بونوعه مثال اوله رق آفریقاده کی « داهومہ ی » لری کویستره بیلیر .

۴ . — « تردی یه اوغرامش ابتدائی قوملر *peuples primitifs dégénérés* » .

بوقوملرده سمیه بوس بوتون انحلاله اوغرامش واونک یرنده هنوز ملی تشکیلاتک تمللری قورولمغه باشلامامشدر . بعض قومیاخیلر بو نوع جمعیتلری کوچوک عائلهلردن مرکب وسمیوی تشکیلاتدن محروم کوردکلری ایچون ابتدائی قوملرک اک بسیط انغودجی صاعمشلرسده یا کلشدر . کوچوک عائلهلرک پدرشاهی عائلهلردن ، بونلرکده مادری سمیه لر دن اشتقاق ایتدیکی آرتق تحقق ایتمش کیدر . اوحالده بوبسیطلکک اجتماعی برتردی تیجہ سی اوله رق سمیه لرك انحلاله اوغرامسندن ایلری کلدیکنده شہه ایدیلہ من . « سہیلان » آداسنده کی « ودداد » لر بونوعه مثالدر .

[بورایه قدر عرض ایتدیکمز تصنیف *année sociologique* ک ۱۱ و ۱۲ نجی جلدلرندن

آلمشدر .]

ملتلر . — ملتلرده سمیه وعشیرت کی تشکیلاتلر ضعیفایه رک یاخود بوس بوتون زائل اوله رق رب عام ، ولایت عامه ، حقوق عامه کی عمومی وجدانک تشکیلاتی کویسترن

ملی دویغولر او یانمغه باشلامشدر . یازی ، ادبیات ، تاریخ مؤسسه‌لری تشکله باشلایه‌رق قوم‌کنندنی بوجود واحد کبی حس ایدیور . عینی زمانده میخانیکی بر صورتده تقسیم اعمال و اختصاص حرکاتری دوعه‌رق مختلف اجتماعی وظیفه‌لر مختلف اجتماعی عضولر طرفدن ایفا ایدیور .

ملتلر دورت نوعه و دورت تالی نوعه آریلرلر :

۱. — امامی ملتلر nations théocratiques .

بوقوملرده ملت‌کنندی موجودیت و وحدتی بر «رب‌عام» و بر «دینی ولایت‌عامه» صورتنده حس ایدر . سمیه و عشرینلرک حقوق خاصه‌لری کندیلریله برابر زائل اولمغه باشلایه‌رق یرینه «حق‌الله» نامیه دینی بر حقوق عامه تشکل ایدر . امامی ملتلرده حقوق ، آیینی rituel بر ماهیتی حائرر . بونک ایچون عبادت‌لره متعلق احکامی محتوی اولان آییننامه‌لرده مندرج اولور : هندولرک «مانو» قانونلری کبی . دینی ولایت عامه ، مؤید من‌عنداء بر امام‌ماهیتنده عد اولونان حکمدارده تجلی ایدر . بو ولایت ، حکمداردن دره‌بکیرینه انتقال ایده‌رک زعامی تشکیلاتی میدانیه کتیرر . سمیه‌لر اراضی اوزرنده یرلشهرک «کوی» د منقلب اولور . سمیه تشکیلاتی موجود اولدجه کندی‌کنندنی اداره‌یه مقتدر اولان کوی ، بو تشکیلاتک زوالندن سوکرا ادارهٔ نفسدن عاجز قاله‌رق خارجی استنادکاهلره عرض احتیاج ایدر . بوضورتله اراضینک رقبه‌سی دره‌بکیر صنفه کچه‌رک کویلر برر «مالکانه — دیرلک» ماهیتی آلمش و کویلولر فلاح serf حکمنه کیرمش اولورلر . حقوقی اجتهدلر دین‌ممثللری طرفندن اجرا اولوندینی ایچون حکمدار تشریع حقندن محروم اولوب یالکز اجراقوتنه مالکدر . بوقوملره «کوی اساسنه مستند ملتلر» یاخود «اجرائی ملتلر» نامی ده ویریه بیلیر . شرک قرون اولی و آوروپانک قرون وسطی حکومتلریله خلافت عباسیه بونوعه مثال ارله بیایلر .

۲. — تشریعی ملتلر nations législatives .

بوقوملرده ابتدا شهرلر دره بکیرلک حاکمیتدن قورتوله‌رق بلدییه مجلسی واسطه‌سیله کندی‌کنندنی اداره‌یه باشلامش و عینی زمانده دره بکیرینه قارشی حکمدار قوتیه برلشمشدر . شهر بوشکله کیرنجه «قریه commune» نامی آلدینی کبی شهر مدنیته کویلرده کچه‌رک اورالرده‌ده فردی ملکیت و فردی حریت تأسس ایتمش و کویلرده برر قریه‌حاله کیرمشدر . شهر ، خلقلک افکار عامیه مستنداً کندی‌کنندنی اداره ایتمه‌سی دیمکدر .

بوحال پای تخته دها بارز بر شکل الهرق دینی افکار عامه دن مستقل اوله رق سیاسی بر افکار عامه نك تولدینه میدان ویرمشدر . بوضورتله حکمدار یاخود ملت تشریع حقوق صلاحیتیه اکتساب ایدرك « ناسوتی laïque » بر حقوق تأسس ایتمشدر . حکومت آرتق حقوق الهیه droit divin اساسنه دكل حاکمیت ملیه یعنی سیاسی افکار عامه عمده سنه مستنددر . ملت، سابق نوعة، کندی نك مثلی اوله رق دینی بر قوه اجرائیه یی کورورکن شمدی سیاسی بر قوه تشریعی یی کورییور . بونوعه داخل اولان قوملره « قریه اساسنه مستند ملاتر » نامیده ویریه بیلیر . بونوعه مثال اوله رق فرانسه و ایتالیا ملتری کی کوستره بیلیرز .

۳. — حرثی ملاتر nations culturelles .

بر قومك مؤسسه لری اول امرده برابر یاشادیغی برچوق قوملره مشترک بولونور . مؤسسه لری آراسنده اشتراك بولونان بوکی قوملرك مجموعه « مدنیت زمهره سی groupe de civilisaion » دینلیر و او مشترک مؤسسه لرك هیئت مجموعه سنه ده « مدنیت » نامی ویریلیر . ابتدائی قوملره امامی و تشریعی ملاترك برر ملی و مستقل مدنیتی اولمایوب بین الملل و مشترک اولان مدینت لرك مشترک حیاتی ایچنده یاشارلر . هر نه قدر بو قوملرك ده کندیلرینه مخصوص مستقل برلسانه خصوصی عادت لری واریسه ده بوملی مؤسسه لر بین الملل مؤسسه لره کندی رنگلرینی هنوز ویرمش دکلر درر .

بر قوم بین الملل مدینت ك مؤسسه لرینه کندی لسان و وجدانك رنگنی ویره رك اونلری کندی روحنه اویدورمغه باشلادیغی دقیقه ده مستقل ملی بر مدینته یعنی « حرث » مالاک اولمغه باشلار . بر قومك بوتون معناسیله تام بر ملت اولمه سی آنجق بویولده مستقل بر حرثه مالاک اولمه سیله قائمدر . ملی حرث باشلادیغی کوندن اعتباراً مختلف المنشأ اولان بین الملل مؤسسه لر آراسنده صمیمی بر آهنگ تأسس ایدره رك اونلری جانلی بر عضویتك متساند عضولری حالته قویمغه باشلار . « حرث »، بری برینه مربوط « منظومه système » لردن ، هر منظومه ده بری برینه مربوط مؤسسه لردن مرکبدر . حرثی تشکیل ایدن منظومه لر شونلر در : منظومه دینه ، منظومه اخلاقیه ، منظومه حقوقیه ، منظومه بدیعیه ، منظومه لسانیه ، منظومه اقتصادیه ، منظومه فنیه .

حرثی ترکیب ایدن بو منظومه لر میاننده صمیمی آهنگر بولوندیغی کی هر منظومه یی تشکیل ایدن مؤسسه لر آراسنده ده صمیمی بر آهنگ موجوددر . مؤسسه لر آراسنده کی

بو آهنگ ، مؤسسه لرك استناد ايتديكي ديني ، اخلاقي ، حقوقى الى اخره عرفلردن يعنى افكار عامه لردن نشئت ايدر . بر ملت عائد مختلف افكار عامه لرك آهنگدار اولمه سیده هپسنگ عيني بنيه اجتماعيه دن تولد ايمه سینگ نتیجه سیدر . قوملرك اجتماعى حياتلرى اجتماعى بنيه لرينه تابع اوله رق تحول وتكامل ايدر . قوملرك تصنيقنده اجتماعى بنيه نك معيار طوتوله سى بواساسه مستددر .

تشریعی ملتدره دینی ولایتدن باشقه سیاسى بر ولایت بولوندينى کبی ، حرثی ملتدره دینی و سیاسى ولایتلردن مستقل اوله رق حرثی ولایتلرده موجوددر . حرثی ولایتلر اخلاق ، اقتصاد ، بدیعیات ، لسان ، علم وفن دائره لرنده مقتدا به طانیلان بویوک شخصیتلردر . حرثه عائد اجتهادلر بولایتلردن صادر اولدينى زمان هر کس طرفندن طوعاً قبول ایدیلیر . چونکه بونلر بارز اولان ممتازیتلریله متخصص اولدقلرى شعبه ده عمومك اعتماد تامنى قازانمشلردر .

ملت ، امامی جمعیتلرده کندینی امامده ، تشریعی جمعیتلرده کندینی قوه تشریعه ده متجلی کوریوردی . حرثی جمعیتلرده ایسه کندینی . حرثنك ممثللری طرفندن تمثیل ایدلمش کورور . چونکه حرث ملی وجدانك مختلف مؤسسه لر صورتنده تظاهر ایتمش متعین شکلندن عبارتدر . مع مافیه حرث مادی بر تشکیلات صورتنده تجلی ايدر : هر هیئتک پای تحتده براختصاص مرکزی اولدينى کبی بواختصاص مرکز لرینتک مرخصلرندن مرکب اولمق اوزره بویوک بر « حرث درنکی » *ligue culturelle* ده اوله بیلیر . بونوع قوملره « هیئت اساسنه مستند ملت » نامیده ویریه بیلیر .

مع مافیه بر قوم آشاغیده کی نوعلردن یوقاریده کی نوعلره کچرکن اسکی مؤسسه لرینی تمامیه غائب ایتیز . هر نوعك اساسلی تشکیلاتی خصوصی بر وظیفه درعه ده ایدره ك جانبی بر صورتنده باقی قالیر . بوصورتله حرثی بر ملتده ابتدائی قوملرك قرابت تشکیلاتی « عائله » صورتنده ، امامی ملتک دینی تشکیلاتی « امت *église* » صورتنده ، تشریعی ملتک حقوقی تشکیلاتی « دولت *état* » صورتنده الى نهایت باقی قالیر . حرثی ملتک تشکیلی قومك تکامل مرحله لری اولان عائله ، امت ، دولت تشکیلاتلرینه « حرث » تشکیلاتنك انضمام ایتمه سیله باشلار .

قوه تشریعه نك تشکیله قوه اجرائیه نك اعتسافاته سد چکلدیکی کبی ، قوه حرثیه نك تکنونیه ده قوه تشریعه نك ومطبوعاتك یولسلرقلرینه نهایت ویرلمش اولور . وآنحقیق

بودورده درکه اجرا و تشریع قوتلرینک تأثیرندن تامایله آزاده مستقل بر قوه عدلیه تأسس ایدیه بیلیر. اک مترقی ملتیر بواغموذجه دوغرو تکامل ایتکده ایسه لرده هنوز هیچ بری تامایله بونوعه داخل اولماشدر.

۴. — استقلالی غائب ایتیش ملتیر.

ملتیرک دردنجی نومی ملت حالته کلدکدن صوکر استقلالی غائب ایدن قوملردر. لهیلیر کبی.

تالی نوعلر. — ملتیرک تالی انموذجلری برنوعدن دیگر نوعه انتقال دورنده بولنان قوملردرکه دورت انموذجه منقسمدر:

(۱) عشیری — امامی ملتیر: فاس دولتی کبی.

(۲) امامی — تشریعی ملتیر: بوکونکی روسیه کبی.

(۳) تشریعی — حرثی ملتیر: آلمانلر، انکلیزلر، آمریقایلیر کبی.

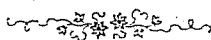
(۴) نیم مستقل ملتیر: فینلاندیالیر کبی.

قوملرک جنس ونوعلری تعین ایتدکدن صوکر، قوملرک کرک بنیه لرنده وکرک مؤسسه لرنده هانکی عنصرلرک مرضی برماهیتی حائر اولدیغی ده تعین ایدیه بیلیر.

برقومده کندی نوعه عائد اولمایان ودها سافل نوعلردن «پس زنده» *survivant* اوله رق قالمش اولان مؤسسه لرک مرضی اولدیغی آشکاردر. مثلاً حرثی برملتده ابتدائی قوملردن یاخود امامی و تشریعی ملتلردن بعض پس زنده مؤسسه لر قالمش ایسه بونلر مرضی بر ماهیتی حائردر. قوملرک خسته لقلری تعین ایدلدکدن صوکر تداویلری ده تحت امکانه کیره جکندن علمی تدقیقلر بالتیجه عملی صنعتلرده فائده لی برره برک ایفا ایتیش اولور. اوحالده بزم تورکرک حقنده پابه جنمز تدقیقلردن علمی نتیجه لر چیقارمق ایچون، اول تورکرلرک مختلف زمانلرده نه کبی مدنیت دائرهلرندن کچدیکنی، ثانیاً تورک قومنک ابتدائی قوملره یاخود امامی و تشریعی ملتله عائد دورهلردن هانکیسنده بولونوب تکاملک هانکی سویه لرینه داخل اولدیغی، ثالثاً تورک قومنده منسوب اولدیغی اجتماعی نوعله قابل تألیف اولمایان وبناء علیه مرضی برماهیتی حائر اولان نه کبی غیر طبعیلکله موجود اولدیغی، رابعاً بین الملل مدیتلردن هانکی مؤسسه لر تورک حیاته کیره رک نه کبی استحاله لره دوچار اولدیغی آرامه من اقتضا ایدر.

بوتحریرلری یاغق ایچون استناد اولونه حق حجتلر تاریخ، قومیات، احصائیه عائد

وثيقه لردير . بو وثيقه لرك موثوقيت و قيمتلى تحقيق ايدملكه برابر هر وثيقه نك بزه وجودى خبر و يردىكى مؤسسه نك هانكى زمريه ، هانكى اجتماعى زمان و محيطه عائد اولديغى ميدانه چيقارمق ده لازمدير . چونكه تورك قومى عىنى زمانده مختلف جمعيتلر حالنده ياشاديغى كى مختلف دوره لرده متعدد مدنيت دائره لرينه ده كيرميشدير . آنچق مبدآندن بوكونه قدر علمى بر صورتده تدقيق ايتدكدن صوكرادركه توركلكى هانكى استقامتله دوغرو يوروتمك ونه كى واسطه لرله يوكسلىتمك ايجاب ايتديكى آكلايه بيليرز [*] .

[*] بومقاله ده اصوله عائد قاعده لر « دورقپايم » دن ملهمدير .